

Številka: 007-19/2014

Datum: 25. 3. 2014

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Direktorat za upravne notranje zadeve,
migracije in naturalizacijo

Štefanova 2
1501 Ljubljana

e-naslov: gp.mnz@gov.si

Zadeva: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o političnih strankah – mnenje Informacijskega pooblaščenca

Zveza: Vaše zaprosilo in gradivo z dne 20. 3. 2014

Spoštovani!

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju Pooblaščenec) na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) daje predhodna mnenja ministrstvu, državnemu zboru, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, drugim državnim organom ter nosilcem javnih pooblastil o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke. S spodnjim mnenjem se odzivamo na predlog Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o političnih strankah; EVA 2014-1711-0042 (v nadaljevanju: predlog novele ZPoS).

Uvodoma pripominjamo, da se primerjalnopravni pregled nanaša zgolj na način financiranja političnih strank iz javnih sredstev in se v ničemer ne dotika z vidika varstva osebnih podatkov pomembnih sprememb pri sporočanju podatkov o donacijah strankam s strani posameznikov in preverjanju državljanstva donatorjev. Tako v tem delu ni mogoče ugotoviti, kaj predlagana ureditev pomeni z vidika primerjalnopravnega pregleda. Pooblaščenec še dodaja, da ne deli mnenja predlagatelja, da gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona in bi bila obravnava po skrajšanem postopku zato primerna. Spremembe na področju varstva osebnih podatkov nikakor niso majhne še manj so nepomembne. Zaradi navedenega bi bilo bolj primerno predlagano novelo sprejemati po rednem zakonodajnem postopku.

Z vidika varstva osebnih podatkov so spremembe naslednje:

1. Vsako prispevanje fizične osebe stranki, ki v (koledarskem – op. Pooblaščenca) letu presega 50 evrov, mora biti vplačano s kreditnimi plačili ali direktnimi obremenitvami v breme plačilnega računa plačnika.
2. Pri vplačilu prispevka mora fizična oseba (zaradi zakonitosti poslovanja politične stranke) poleg višine danega zneska stranki zaradi zagotavljanja zakonitosti finančnega poslovanja stranke po tem zakonu sporočiti tudi podatke o imenu, priimku, EMŠO ali davčni številki in naslovu fizične osebe. Iz obrazložitve izhaja, da naj bi podatek o EMŠO ali DŠ plačnik vpisal na plačilni nalog (npr. na plačilni

nalog UPN/SEPA), v rubriko "namen", ti podatki pa bodo politični stranki preneseni kot "druge informacije, ki so posredovane skupaj s plačilno transakcijo«. V primeru prispevka v gotovini je plačnik dolžan podatek o EMŠO ali DŠ sam sporočiti stranki.

3. V posojilni pogodbi (o posojilu politični stranki s strani fizične osebe) morajo biti poleg podatka o višini, obrestni meri in odplačilni dobi posojila zaradi zagotavljanja zakonitosti finančnega poslovanja stranke po tem zakonu navedeni tudi podatki o imenu, priimku, EMŠO in naslov fizične osebe.
4. Ponudniki plačilnih storitev prejemnika plačila so dolžni pri vplačilu prispevkov poleg višine zneska posredovati tudi identifikacijske podatke o plačniku; in sicer: ime, priimek in številka plačilnega računa fizične osebe ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, oziroma podatek o imenu ali firmi in številki plačilnega računa pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika.
5. Da bi stranka ugotovila, ali je plačnik prispevka, ki ni njen član, državljan ali tujec, ji predlog novele daje možnost, da v Centralnem registru prebivalstva z vpisom EMŠO ali DŠ preveri podatek o imenu, priimku in državljanstvu plačnika. Iz obrazložitve izhaja, da bo političnim strankam Ministrstvo za notranje zadeve omogočilo neposredni dostop do spletnega portala Centralnega registra prebivalstva prek EMŠO ali davčne številke na podlagi sklenjene pogodbe. Kot rezultat iskanja po EMŠO ali davčni številki pa bodo stranke prejele podatek o imenu, priimku in državljanstvu fizične osebe, na podlagi katerih bodo lahko preverile že pridobljene osebne podatke od plačnika prispevka.
6. Računskemu sodišču se za potrebe izvedbe revizije po 24.b členu ZPolS dodaja možnost, da podatke, ki omogočajo identifikacijo osebe/plačnika prispevka (med nje se dodaja DŠ) pridobi tudi iz zbirk AJPES.

Pooblaščenec v nadaljevanju opozarja na pglavitne pomanjkljivosti predloga.

1. Potrebnost spremembe v obdelavi osebnih podatkov?

Pooblaščenec ocenjuje, da je povod za spremembe pri obdelavi osebnih podatkov določilo ZPolS (21/VII), po katerem je prepovedano pridobivanje sredstev stranke iz prispevkov tujih pravnih in fizičnih oseb ter tujih samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost, iz prihodkov od premoženja stranke iz tujine oziroma vsakršno drugo pridobivanje sredstev za stranko iz tujine. Iz Pooblaščenca neznanega razloga novela zelo natančno ureja le obveznost političnih strank glede morebitnih nakazil prispevkov s strani fizičnih oseb – posameznikov. **V izhodišču je predvsem nemogoče oceniti potrebnost spremembe, saj ne iz obrazložitve ne iz uvoda ni razvidno, kako velik problem naj bi v poslovanju političnih strank predstavljala plačila prispevkov političnim strankam s strani (fizičnih oseb) tujcev.** Pooblaščenec je prepričan, da mora biti vsaka zakonska sprememba premišljena, potrebna za doseganje legitimnih ciljev in s tem utemeljena. Za konkretno predlagano spremembo takšna ocena, kot že navedeno, ni mogoča.

2. Potrebnost dodajanja EMŠO in DŠ plačnika prispevka?

Če torej izhajamo iz domnevnega namena, ki je prepričati (izgovore) političnim strankam, da obdržijo prispevke, ki so jih nakazali tujci, je treba ugotoviti, ali nameravana sprememba res lahko doseže ta cilj.

EMŠO je dodeljen le tistim tujcem, ki v Republiki Sloveniji nimajo dovoljenja za stalno ali začasno prebivanje, imajo pa določene pravice ali obveznosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, davkov, iz humanitarnih razlogov ali na drugem področju, če je tako določeno z zakonom – 7. v povezavi s 3. členom Zakona o centralnem registru prebivalstva (Uradni list RS, št. 72/2006 – UPB1; ZCRP). Davčna številka se dodeli davčnemu zavezancu - 33. člen Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/2011 – UPB4 in nadaljnji; ZDavP-2). **Zelo verjetno je torej, da tujcu – plačniku prispevka politični stranki v Republiki**

Sloveniji ne bosta dodeljena ne EMŠO ne DŠ. Ob nakazilu ju tako (ne enega ne drugega) ne bo mogel vpisati na plačilni nalog, podatki ne bodo prišli do politične stranke in ta jih ne bo mogla (na zamišljeni način) preveriti v centralnem registru prebivalstva. Po mnenju Pooblaščenca sprememba, kot je zamišljena, ne bo prispevala k večji transparentnosti poslovanja političnih strank, pač pa zgolj k večji (in nepotrebni) obdelavi osebnih podatkov.

Poleg že navedenega je uvajanje obveznega vpisa EMŠO ali DŠ na plačilni nalog ob dejstvu, da sta potrebna za ugotavljanje državljanstva le pri nečlanih politične stranke popolnoma nepotrebno (in s tem nesorazmerno) za člane stranke.

Hkrati način posredovanja EMŠO ali DŠ politični stranki od posameznika – plačnika prispevka zahteva, da ga razkriva tudi plačilni instituciji, s katero sicer ni v nobenem poslovnem odnosu, in ki njegovih osebnih podatkov sploh nima. Tudi ta vidik nameravane spremembe se kaže kot nesorazmeren (nepotrebni).

3. Potrebnost neposrednega (vnaprej nenadziranega) dostopa 79 političnih strank do centralnega registra prebivalstva?

Še posebej Pooblaščenec nasprotuje možnosti političnih strank, da z neposrednim dostopom do centralnega registra prebivalstva preverjajo podatke o imenu, priimku in državljanstvu nečlana – plačnika prispevka.

Iz uvoda k predlagani noveli izhaja, da je v Republiki Sloveniji 79 registriranih političnih strank. Z vidika varstva osebnih podatkov je popolnoma nesprejemljivo (nesorazmerno in nepotrebno), da se ob popolni odsotnosti podatkov o obsegu problema, ki naj bi ga predlagana novela reševala, 79 političnim strankam dovoli neposreden dostop do centralnega registra prebivalstva brez vnaprejšnje kontrole upravičenosti do podatkov s strani upravljavca registra. Pri neposrednem dostopu do zbirke podatkov je vnaprejšnja kontrola upravičenosti uporabnika do podatkov namreč onemogočena, tako ostane le še možnost naknadne kontrole zakonitosti pridobitve in nadaljnje obdelave osebnih podatkov – torej šele potem, ko je do morebitne nezakovitosti že prišlo in posledic (praviloma) ni mogoče več odpraviti. Neposreden dostop do zbirk je smiseln v primeru izvrševanja pristojnosti državnih organov, kjer gre za relativno množične, z vidika zlorab pa nizko tvegane poizvedbe v okviru upravnih/sodnih postopkov. Neposreden dostop vpliva na hitrost in ekonomičnost postopka – vse v korist stranke postopka.

V primeru predlagane novele pa ni najti argumentov, da gre za množično in nizko tvegano poizvedovanje. **Kolikor bi predlagatelj vztrajal pri iskanju rešitve problema, čeprav njegov obseg (s tem pa potrebnost rešitve) ni znan, Pooblaščenec predlaga, da se političnim strankam omogoči pridobitev podatka o državljanstvu plačnika na podlagi pisnega zaprosila upravljavcu centralnega registra prebivalstva, ki mu priložijo kopijo plačilnega naloga s prekritim podatkom o višini nakazila in številki transakcijskega računa plačnika.** Upravljavec registra naj politični stranki vrne podatek o tem, ali je (oziroma ni) plačnik državljan republike Slovenije – ne pa tudi podatek o tem, državljan katere države je plačnik.

4. Potrebnost sprememb v obdelavi osebnih podatkov pri posojilih politični stranki s strani fizičnih oseb – posameznikov?

Pooblaščenec opozarja, da je določenost strank pogodbe že v sami naravi obligacijskega prava, zato se ta sprememba kaže kot nesmiselna. Po tem vzorcu bi potem v vsak zakon, ki ureja določene pogodbene odnose, morali vnesti določilo o obveznih podatkih za identifikacijo strank. Če pa namerava predlagatelj vztrajati pri določitvi obveznega nabora identifikacijskih podatkov v posojilni pogodbi, Pooblaščenec predlaga, da EMŠO

nadomesti z DŠ. DŠ je bolj primerna, ker je kot podatek manj povedna in se tudi sicer uporablja v zvezi s finančnimi obveznostmi.

Prosimo za povratno informacijo o upoštevanju naših pripomb.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka